

Rezumate

Mirona Aftanache. Sustenabilitatea lecturii între cartea tipărită și materiale digitale

Articolul dezvăluie, într-o formă apropiată eselui, opinia autoarei privind ”competiția” dintre cartea tipărită și cartea digitală, pe fundalul economisirii resurselor naturale, dar și al necesității ca materialul lecturat să atragă în mod real cititorul, cu înregistrarea unui succes practic. Autoarea își permite un exercițiu de imaginație referitor la o posibilă soluție care să reunească elemente ce țin de textul tipărit, cu elemente specifice digitizării informațiilor, fără a pierde din vedere sustenabilitatea lecturii. Prin expunerea celor câteva posibile concepte de suport de lectură a viitorului, textul se poate constitui și într-o invitație adresată specialiștilor în domeniul cărții, dar și în domeniul tehnologiei perifericelor IT, de a oferi o soluție conceptuală, bază a unei soluții practice reale, în vederea unificării caracteristicilor lecturii clasice de carte cu performanțele lecturii tehnologizate. Este vorba de o soluție simplă și ”curată” din punct de vedere ecologic, pentru o problemă complexă.

Cuvinte cheie: carte tipărită; carte digitală; tehnologie IT; suporturi de text.

Cristina - Marta Ursescu. Implicațiile specificațiilor standardizate asupra stării de conservare a obiectelor muzeale din colecții mixte

Din cauza faptului că interacțiunea chimică între materialele organice din colecțiile de patrimoniu și mediu este un proces foarte complex, acțiunile de conservare preventive nu pot fi aplicate în mod curent. În conformitate cu nivelurile de stabilitate chimică pentru polimerii naturali din obiecte, condițiile-țintă care vizează depozitarea sau expunerea sunt, de obicei, cel mai bun compromis între specificații de conservare pentru diferite materiale. Din păcate, din cauza interpretărilor greșite ale omului, orientările tradiționale sunt adesea aplicate ca reguli rigide. O abordare mai flexibilă a standardelor în vigoare este încă o problemă complexă, ce trebuie corelată cu contextul specific al unei colecții mixte, în locul menținerii unor niveluri invariabile de temperatură, umiditate relativă, iluminare sau poluanți.

Cuvinte cheie: colecții de patrimoniu – standarde de conservare; colecții de patrimoniu – standarde de temperatură; colecții de patrimoniu – standarde de umiditate; colecții de patrimoniu – standarde de iluminare; poluanți.

Aurelian-Cătălin Popescu. Necesitatea educării în vederea eficienței conservării preventive a documentelor de bibliotecă

Amploarea degradărilor induse de utilizarea incorectă a documentelor ne-a determinat să sistematizăm în acest articol cele mai frecvent întâlnite tipuri de deteriorări, explicând cauzele acestora, precum și modalitățile de a preveni astfel de degradări. Se impune tratarea cu seriozitate a acestor aspecte, cu atât mai mult cu cât prevenirea se poate realiza mult mai ușor prin măsuri simple și ieftine în comparație cu înlăturarea deteriorărilor care presupune tratamente costisitoare și laborioase.

Cuvinte cheie: conservare preventivă; deteriorări mecanice; educarea personalului; educarea utilizatorilor.

Rodica Florentina Oprețescu. Restaurare-conservare Psaltire 1816 din Colecția de carte veche a Muzeului Olteniei Craiova

Prezentul articol este un studiu de caz care aduce în atenție activitatea de restaurare a unei cărți de la 1816, ce aparține Muzeului Olteniei din Craiova. Sunt descrise probleme de patologie ale volumului, existente înainte de intrarea în procesul de restaurare. După identificarea degradărilor, s-a stabilit tratamentul și au fost prezentate intervențiile complexe aplicate acestuia. Odată recuperată integritatea și funcționalitatea, pentru stabilizarea și salvarea pe termen lung, este necesară păstrarea cărții în condiții propice.

Cuvinte-cheie: patologia cărții; restaurare – metode; conservare; Muzeul Olteniei.

Claudia Condruz. Un mod de abordare a restaurării unei legături de pergament de secol XVII

Valoarea fondului de carte străină a Colecțiilor Speciale, ce cuprinde aproape toți autorii clasici, este dată de numărul relativ mare de legături originale, de exemplare cu însemnări manuscrise, de ex-libris-urile care amintesc despre posesorii succesivi etc. Printre componentele importante ale acestei colecții se află și un coligat de secol XVII, volum de format I, legat în pergament de culoare bej care, în momentul intrării în laborator, prezenta multiple degradări de natură fizico-chimice și biologice, mai accentuate la nivelul legăturii. În articol este descrisă starea de conservare în care se afla acest coligat, precum și tratamentul la care a fost supus. Datorită intervențiilor de restaurare aplicate, acestui volum i s-a redat integritatea fizică, funcționalitatea și aspectul estetic.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Națională a României – Colecții speciale; carte veche străină – restaurare; legătură de pergament de secol XVII – restaurare.

Cristina Camelia Ghișescu. Aspecte privind restaurarea - conservarea a două cărți râmnicene, destinate cultului religios

Mineiele au fost tipărite pentru prima dată în românește sub coordonarea episcopului Chesarie de Râmnic (1776-1779), demers continuat, în 1780, după moartea sa, de episcopul Filaret. Versiunea românească a textului are la bază traduceri făcute anterior de mitropolitul Dosoftei, Radu Greceanu și episcopul Damaschin. Predosloviile (prefețele) conțin comentarii privind istoria românilor.

Articolul prezintă două exemplare din *Mineiul pe Octombrie* (1776), aflat în colecțiile Muzeului Olteniei din Craiova și din *Mineiul pe Aprilie* (1780), aflat în bogatul fond de carte veche al Mitropoliei Oltenia – Arhiepiscopia Craiovei, recent restaurate. La momentul intrării în procesul de restaurare (corp carte și legătură), volumele prezentau o stare avansată de deteriorare, din cauza condițiilor de păstrare improprie, a expunerii la factori de degradare fizică, chimică și biologică, precum și din cauza uzurii complexe, ca urmare a folosinței îndelungate.

Cuvinte cheie: restaurare – carte veche; restaurare – metode; restaurare – studiu de caz.

Gabriela Rotaru. Aspecte privind restaurarea empirică a unei cărți de patrimoniu de secol XVI

În colecția de carte veche românească aparținând Bibliotecii Naționale se numără și *Triodul slavonesc*, scris de diaconul Coresi în limba slavonă, cu caractere chirilice, în anul 1578. *Triodul* este o carte de cult și reprezintă una dintre cele trei mari perioade ale anului liturgic. După cercetarea amănunțită a acestui volum și a buletinelor de analiză fizico-chimice și biologice existente, s-a constatat prezența unei intervenții vechi și neprofesioniste de restaurare, care a provocat daune majore atât legăturii, cât și corpului cărții. Ca urmare, s-a impus necesitatea intrării volumului într-un proces de restaurare integrală. Autoarea prezintă detaliat întreaga procedură de restaurare care a fost propusă, aprobată în Comisia de Restaurare a Bibliotecii Naționale a României, și apoi aplicată pentru salvarea acestei cărți de patrimoniu pe termen lung.

Cuvinte cheie: Triod; descriere morfologică; metodologie restaurare; corp carte; metodologie restaurare legătură carte.

Oana-Mihaela Căpățînă. Aspecte privind restaurarea unor pergamente de secol XIX

Articolul aduce în prim plan aspecte privind restaurarea a două manuscrise originale de secol XIX, realizate pe pergament, aparținând Muzeului de Istorie a Moldovei, din Iași. Se oferă informații privind metodologia de obținere a pergamentului, ca suport pentru scriere, și se evidențiază deosebirile principale între pergament și piele. La intrarea în laborator documentele - *Divanul Apelativ al Țării de Sus, din Principatul Moldovei* și *Hrisovul Domnitorului Moldovei, Mihail Grigorie Sturza* - prezentau degradări fizico-chimice (rigidizare până la cornificare, ondulări, deformări etc.) și degradări biologice (atac entomologic). Ținând cont de rezultatele determinărilor efectuate prin metoda Micro Hot Table (MHT) asupra valorilor temperaturii de contracție a materialului suport și de tabloul degradărilor, autoarea prezintă detaliat procedura și intervențiile de restaurare aplicate acestor documente, care au fost astfel recuperate și salvate pe termen lung.

Cuvinte cheie: restaurare – pergament de secol XIX; pergament – factori de degradare; pergament – tipuri de curățire.

Valentina Albei, Ovidiu Moș. Restaurarea unui document de la 1632, din timpul celei de a doua domnii a lui Alexandru Iliș

Documentul a cărui restaurare este descrisă în prezentul articol aparține Colecțiilor speciale ale Bibliotecii Naționale a României. Actul a fost emis de Divanul Moldovei la 22 iunie 1632, în timpul celei de-a doua domnii a lui Alexandru Iliș, având sigiliul domnesc în cerneală roșie. După o succintă prezentare a istoricului și a tematicii documentului, autorii descriu procedura de restaurare aplicată. Din cauza vechimii și a condițiilor vitrege de păstrare de-a lungul timpului, acesta se afla într-o stare avansată de degradare, fiind extrem de fragil și cu multe pierderi de material papetar. În urma restaurării, documentului i s-a redat integritatea și funcționalitatea și i-a fost prelungită durata de viață.

Cuvinte cheie: restaurare - document istoric vechi; conservare - deteriorări hârtie; Colecțiile speciale - Biblioteca Națională a României.

Vasile Deac, Ionela Burz, Alexandru Deac. Cercetări privind utilizarea oxidului de magneziu în tratamentele de dezacidificare a colecțiilor info-documentare din biblioteci, arhive și muzee. Studii de caz.

Prezentul articol face parte din volumul ”*Cercetarea, testarea și utilizarea în condiții de laborator a produselor naturale ce prezintă efecte semnificative în dezacidificarea colecțiilor pe suport papetar*”, proiect științific cu demersuri de perspectivă în elaborarea și aplicarea liniilor tehnologice ecologice privind dezacidificarea info-documentelor pe suport papetar din biblioteci, muzee și arhive. Testarea produselor naturale în structuri chimice pure sau în structuri compozite (structuri-amestec) și obținerea formulei chimice stabile a produsului reprezintă prima etapă a proiectului prin care se vor verifica mai multe produse cu efecte în destabilizarea ionilor de hidrogen în structura hârtiei.

Cuvinte cheie: hârtie - dezacidificare; cercetare – structuri chimice; biblioteci; muzee; arhive.

Flavian Nica. Posibilități de utilizare a enzimelor în domeniul restaurării documentelor

În restaurarea documentelor sunt situații când, din cauza fragilității acestora și a vechimii adezivilor, îndepărtarea petelor, depozitelor, benzilor de hârtie folosite la completări și consolidări, despicarea forțașurilor etc. să fie foarte dificile. Enzimele amilolitice și proteolitice pot, prin specificitatea lor față de substrat, să hidrolizeze adezivii, permițând astfel efectuarea unor etape de restaurare fără a pune în pericol integritatea documentului. Aceleași enzime pot fi folosite la obținerea unor categorii de adezivi mai adecvați unor cerințe de restaurare.

Cuvinte cheie: enzime, tratament enzimatic, hidroliză, restaurare.

Lucian Dogan. Metode de identificare a legăturilor originare

Restauratorul, prin operațiile specifice de intervenție, și ne referim aici în special la restaurarea cu desfacerea completă a cărții, are posibilitatea să observe și să analizeze o serie de aspecte privitoare la intervențiile operate în timp asupra scoarței, blocului de file, forțașurilor etc., ceea ce îi permite să valorifice teoretic și practic detalii tehnice care pot contribui la identificarea legăturilor originare. Ca practicant în domeniul restaurării cărții, autorul acestui articol a sintetizat cele mai importante repere de ordin tehnic și stilistic, însoțite de argumente documentar vizuale concludente, care să confirme sau să infirme dacă s-a intervenit asupra legăturii unei cărți.

Cuvinte cheie: legătură originară – metode de identificare; relegare – reconsolidare.

Adriana Dumitran. Rarități din Cabinetul de fotografii al Bibliotecii Naționale a României. Ferotipiile

Ferotipiile sunt pozitive directe pe metal și sunt mai rar întâlnite în colecțiile de fotografii. Identificarea corectă a acestora și deosebirea de celălalt tip de pozitiv direct pe metal, daghereotipia, se realizează urmărind anumite caracteristici specifice prezentate în acest material: scurt istoric, observarea directă a modului cum este formată imaginea, dimensiuni, materialele însoțitoare și subiectul reprezentat. Ilustrația și analiza imaginilor sunt realizate pe baza ferotipiilor aflate în colecțiile Cabinetului de fotografii al Bibliotecii Naționale a României.

Cuvinte-cheie: artă fotografică; ferotipie; dezvoltare; degradări specifice ale ferotipurilor.

Roxana Diaconu. Harta Europei în viziunea lui Ortelius

Autoarea aduce în atenție activitatea remarcabilă în domeniul cartografiei a lui Abraham Ortelius, cunoscut drept creatorul primului atlas modern, intitulat „*Theatrum Orbis Terrarum*”. Publicat pentru prima dată în 1570, retipărit până în 1612 de mai multe ori (de 28 de ori), atlasul a devenit un punct de referință pentru mulți specialiști ai domeniului. Ortelius nu a creat o imagine exactă a întregii lumi dintr-o primă variantă, însă a pus în mișcare un proces continuu de îmbunătățire a hărții din vremea sa. Printre piesele cartografice editate de Ortelius se numără și două hărți ale Europei: *Evropam, Sive Celtica Veteram* și *Europa*, una antică și alta modernă. Lucrările sunt gravate în cupru, copiate pe o hârtie manuală de bună calitate, unele colorate în acuarelă, la restaurarea lor trebuie să se țină cont de tehnica folosită.

Cuvinte cheie: Abraham Ortelius – cartografie; Theatrum Orbis Terrarum – atlas; hartă a lumii; hartă - Europa; Parergon – atlas vechi; Parergon – gravură.

Rodica Nițoiu. Filigrane în Biblioteca Centrală Universitară “Eugen Todoran”

Filigranologia este definită ca o știință istorică specială, care se ocupă cu studierea desenului liniar fixat în hârtie în timpul fabricării acesteia. Scopul principal urmărit de cercetarea actuală este acela de a stabili data și proveniența hârtiilor, istoricul calității și formatul hârtiei, dar și aspecte legate de desen, lucru care va duce în continuare la datarea manuscriselor, documentelor și tipăriturilor nedatate. Autoarea prezintă un istoric al filigranului, arată detaliat cum se formata un filigran, ilustrând explicațiile cu imagini de filigrane care se regăsesc în documente aflate patrimoniul Bibliotecii Centrale Universitare „Eugen Todoran” din Timișoara.

Cuvinte cheie: filigran, hârtie manuală veche, manuscris, datare document vechi.

Rodica Antonescu. Prezervarea patrimoniului cultural între empirism și scientism, în context european postbelic

Teoria și practica restaurării și conservării moștenirii culturale, dominante înainte de-al Doilea Război Mondial, s-au păstrat, din motive practice, și în noile condiții, imediat postbelice. Această moștenire însă, trebuia să răspundă noilor idei și necesități. Încrederea absolută, fie în Experiență, fie în Știință, a produs un conflict pe care doar „proba timpului” a reușit să-l stingă, generând atitudinea corectă, bazată pe o profundă înțelegere a obiectului cultural și a relațiilor sale cu mediul (inclusiv activitățile umane). Autoarea analizează aproape întreg domeniul patrimoniului cultural, de la monumente și componentele lor decorative, până la diverse artefacte, prezentând modificările treptate ale metodelor. Scopul acestei

prezentări este de a promova o atitudine preventivă și plină de respect față de Istoria Conservării, care ne poate da o mai bună înțelegere a propriei profesii și poate deschide o nouă perspectivă celor dinafara ei.

Cuvinte cheie: conservare – istorie; scientism; empirism; patrimoniu cultural - restaurare; teoria și practica restaurării; istoria conservării.

Gelu Brîncoveanu. Despre activitatea de restaurare a cărților și documentelor într-un muzeu de provincie

Prezentarea aduce în atenție, din perspectivă predominant memorialistică, aspecte generale referitoare la activitatea de restaurare a cărților și documentelor desfășurată în cadrul Muzeului județean „Teohari Antonescu” din Giurgiu. Fără un laborator autentic, cu un personal de specialitate restrâns, instituția gestionează fonduri valoroase, ce cuprind mii de piese care așteaptă intervențiile restauratorilor și o depozitare corespunzătoare, în vederea păstrării lor pentru generațiile următoare. Prin activități proprii, dar și prin colaborări de prim rang, Muzeul din Giurgiu a reușit, în ultimii 40 de ani, restaurarea unor bunuri culturale prețioase. O mai bună alocare a resurselor financiare, de care ordonatorul principal de credite ar trebui să țină seama, dar și un interes sporit al managementului intern față de cartea de patrimoniu, ar putea duce la dezvoltarea acestui domeniu, vital pentru un Muzeu cu activitate de peste opt decenii.

Cuvinte cheie: restaurare – carte veche și documente; Muzeul județean „Teohari Antonescu”; istorie memorială.

Abstracts

Mirona Aftanache. **Reading sustainability caught between printed and digital book**

The article presents, in an essay-like shape, the author's opinion on the "competition" between printed book and digital book, set on the background of saving natural resources, as well as of the need for the reading materials to effectively attract the reader, in order to actually work. To this end the article indulges into an imagination exercise on the subject of a possible solution that would bring together elements related to the information digitization with elements specific to the printed text, without losing sight of sustainability. Presenting several possible concepts of future reading support, the text can be seen as an invitation addressed to book specialists, as well as to IT peripherals and technology specialists, to come up with a conceptual basis for a real practical solution, which would unify classic book features with the performance of reading tech. It's a simple and ecologically "clean" solution to a complex problem.

Keywords: printed book; digital book; IT technology; text support.

Cristina - Marta Ursescu. **The implications of standardized specifications on the state of conservation of museum objects in mixed collections**

Due to the fact that the chemical interaction between organic materials from heritage collections and the environment is a very complex process, the preventive conservation actions cannot be routinely applied. In accordance with the levels of chemical stability for the natural polymers within the objects, the target conditions dealing with the storage or exposure are usually a best compromise between conservation specifications for different materials. Unfortunately, because of human misinterpretations, the traditional guidelines are often applied as rigid rules. A more flexible approach of the standards is still a complex problem, and needs to be correlated with the specific context of a mixed collection, instead of keeping the rigid standardized levels of temperature, relative humidity, illumination or pollutants.

Keywords: collections of heritage-conservation standards; heritage collections-temperature standards; heritage collections-humidity standards; heritage collections-lighting standards; pollutants.

Aurelian - Cătălin Popescu. **The necessity of educating regarding an efficient preventive conservation of library documents**

The extent of degradations caused by misuse of the documents led us to systematize in this paper the most common types of degradations, explaining their causes and ways to prevent their apparition. A serious treatment of these issues, it is required, more so that prevention can be achieved more easily by simple and inexpensive measures compared to removing damage that requires costly and laborious treatments.

Keywords: preventive conservation; mechanical damage; staff education; user's education.

Rodica Florentina Oprețescu. **Restoration-Conservation The Psalter-1816 in Rare Books Collection of the Museum of Oltenia from Craiova**

This article is a case study that brings into focus the work of restoration of a book from 1816, belonging to the Museum of Oltenia from Craiova. There are described the deteriorations that weakened the volume, before the entry into the restoration process. After the identification of the damages, a treatment was established and where presented the complex needed interventions. Once restored the book, it must be kept in proper conditions that do not affect its integrity obtained through the restoration process.

Keywords: pathology of the book; restoration-methods; conservation; Museum of Oltenia from Craiova.

Claudia Condruz. **A way to approach the restoring of a XVII century parchment binding**

The value of the foreign books fund belonging to the Special Collections, which includes almost all the classics, is given by the relatively large number of original bindings, manuscripts, ex-libris recalling the memory of the successive owners etc. One of the most valuable component of this collection is a coligat from the XVII century, volume since I, bound in beige parchment, which at the time of its entry into the restoration laboratory had multiple damages of physical-chemical and biological nature, more pronounced at the binding level. The article describes the state of conservation of this coligat, as well as the treatment used for its restoration. Due to the restoration interventions applied, this volume recovered its physical integrity, the functionality and aesthetics.

Keywords: National Library of Romania - Special Collections; old foreign book - restoration; parchment binding of XVII Century - restoration.

Cristina Camelia Ghițescu. Aspects regarding the Restoration and the Preservation of Two Religious Books from Râmnic County

The Menaions (the annual fixed cycle of services in the Orthodox Church) were printed first under the coordination of Chesarie, bishop of Râmnic between 1776-1779; an endeavor carried on after his death in 1780 by the bishop Filaret. The Romanian version of the text is based on the translations previously made by the metropolitan Dosoftei, Radu Greceanu, and the bishop Damaschin. The prefaces (Predoslovia) include comments on the history of the Romanians.

The article presents a copy of the *Menaion for October* (1776) from the collections of the Oltenia Museum in Craiova, and a copy of the *Menaion for April* (1780) from the rich collection of old books of the Metropolitan Church of Oltenia – Archiepiscopate of Craiova, both recently restored. At the beginning of the restoration process (bookblock and binding), the volumes were in an advanced state of deterioration, because of the improper storage conditions, of the exposure to physical, chemical and biological degradation factors, and of the complex degradation due to prolonged use.

Keywords: restoration – old book, restoration – methods, restoration – case study

Gabriela Rotaru. Aspects of empirical restoration of a sixteenth century heritage books

The collection of old books belonging to Romanian National Library includes *Slavonic Triodion* written by deacon Coresi in Slavonic, Cyrillic characters, in 1578. Triodion is a book of worship and represents one of the three major periods of the liturgical year. After a detailed investigation of this volume and physicochemical and biological analysis reports, it was found old and unprofessional restoration interventions, which caused major damages both on the binding and the book block. As a result, it was necessary the entry of the volume in a full restoration process. The author presents in detail the entire procedure that has been proposed, approved by the Restoration Commission of the National Library of Romania, and then applied for saving this heritage books for a long term.

Keywords: Triodion; morphological description; restoration methodology; body book; restoration methodology related book

Oana Căpățână. Aspects on to the restoration of nineteenth-century parchments

The article brings to the forefront issues concerning the restoration of two original manuscripts from the nineteenth century, made on parchment, belonging to the Museum of History of Moldova from Iasi. It provides information on the methodology for obtaining parchment, as support for writing, and highlights the main differences between parchment and leather. At the entering in the laboratory, the documents - *Divanul Apelativ al Țării de Sus din Principatul Moldovei* and *Hrisovul Domnitorului Moldovei, Mihail Grigorie Sturza* - showed physico-chemical degradations (stiffening to cornification, curls, deformations etc.) and biological degradations (entomological attack). Given the results of the measurements performed by the Micro Hot Table method (MHT) on temperature shrinkage values of the support material and the table of the degradations, the author presents in detail the procedure and the restoration interventions applied to these documents, which were recovered and saved on the long term.

Keywords: restoration - parchment of nineteenth century; parchment - degradation factors; parchment - types of cleaning.

Valentina Albei, Ovidiu Moș. The restoration of a document issued in 1632, during the time of the second reign of Alexandru Iliăș

The document described in this article belongs to the Special Collections of the National Library of Romania. The act was issued by the Moldavian Council on June 22nd, in 1632, by the time of the second reign of Alexandru Iliăș; it has a red ink royal seal applied on it. After a brief historical and thematically presentation of the document, the bouth authors describe the restoration procedure used in this case. Because of the age and the bad conditions of conservation, the document was found in an advanced state of degradation, being extremely fragile and with some parts of the paper material missing. As a result of the restoration, the document recovered its integrity and functionality and its life time was prolonged.

Keywords: reconstruction; old historical document; conservation- degradation of the paper; The Special Collections of the National Library of Romania.

Vasile Deac, Ionela Burz, Alexander Deac. Research on the use of magnesium oxide in deacidification treatments of info-documentary collections in libraries, archives and museums: Case Studies.

The scientific concern of the authors is part of the “Researching, testing and utilization in laboratory conditions of natural products exhibiting significant effects in the deacidification on paper support”, a scientific project with future steps in the development and application of environmental friendly processes, on the deacidification of infodocuments

on paper support in libraries, museums and archives. The testing of pure natural products in pure chemical structures or in composite structures (structure-mix) and the obtaining of the stable chemical formula of the product is the first phase of the project which will check more products with destabilizing effects of hydrogen ions in the structure of the paper.

Keywords: info-documentary collections - deacidification; libraries; museums; archives.

Flavian Nica. Possibilities for the use of enzymes in the restoration of documents

In the restoration documents there are situations when, because of their fragility and the age of the adhesives, it's very difficult removing stains, deposits, paper strips used to complement and strengthen, splitting forzats etc. Amylolytic and proteolytic enzymes are capable, by their specificity towards the substrate, hydrolyzing the adhesives, thereby allowing the restoration stages without endangering the integrity of the document. The same enzymes can be used to obtain the most appropriate category of adhesives restoration requirements.

Keywords: enzymes, enzyme treatment, hydrolysis, restoration

Lucian Dogan. Methods of identifying initial book bindings

The restorer, by specific intervention operations, and we refer in particular to restoration by complete unbinding of the book, has the opportunity to observe and analyse a number of aspects of the interventions made overtime to the book case, book block, end-paper forzats etc. This allows to him to harness theoretically and practically technical details that may help identify the initial binding. As a practitioner in the book restoration, the author of this article summarized the most important technical and stylistic parts, accompanied by valid visual documentary arguments, in order to confirm or to deny whether any interventions were made on a book binding.

Keywords: initial binding, rebinding.

Adriana Dumitran. Rare documents belonging to the Section dedicated to photography from the National Library of Romania. The tintype

The tintype are positives photographs made on a sensitized sheet of enameled iron or tin and these types of items are hardly ever met in the photography's collection. The correct identification and differentiation of tintypes from daguerrotype, another type of positive reproduction of an image on a metal surface, can be made monitoring specific characteristics like: a brief history, the direct observation of how the image is formed, the sizes, the complementary materials and the subject represented. The illustration and the analysis of the images are based on the tintypes belonging to the Section of Photography of The National Library of Romania.

Keywords: photography art; tintypes; developing; tintype specific degradations.

Roxana Diaconu. Europe's image seen by Abraham Ortelius

The author brings at attention the outstanding work, in the field of cartography, of Abraham Ortelius, known as the creator of the first modern atlas entitled "*Theatrum Orbis Terrarum*" First published in 1570, reprinted for several times (28 times) until 1612, this work has become a point of reference for many specialists in the field. Ortelius didn't create an accurate image of the world in his first version of the atlas, but he managed to set in motion a process of improving his original maps. Among the maps published by Ortelius, there are two maps of Europe: *Evropam, Sive Celtica Veteram* and *Europa*, one ancient and the other modern. The maps are engraved in cooper, copied manually on good quality paper; some of them are painted using watercolor. In their restoration was mandatory to take into account the technique used in their original creation.

Keywords: Abraham Ortelius- cartography; Theatrum Orbis Terrarum – atlas; map of the world; map of Europe; Parergon- old atlas; Parergon- cooper- plate engraving.

Rodica Nițoiu. Filigrees in the Central University Library "Eugen Todoran"

The filigree technique is defined as a special historical science studying the figure or design impressed in some paper during manufacture. The main goal of the current research is to establish the date and the origin of papers, the history of quality and paper composition, but also aspects regarding drawings, actions that further lead to the of manuscripts, documents and printings. The author presents a history of the filigree, shows in detail how creating a filigree, illustrating his explications with filigrees pictures witch can be found in documents belonging to the Central University Library "Eugen Todoran" Timișoara.

Keywords: filigree; old (manual) handmade paper; manuscripts; age determination or ageing measurement of the old document.

Rodica Antonescu. The preservation of cultural heritage between empiricism and scientism in post-war European context

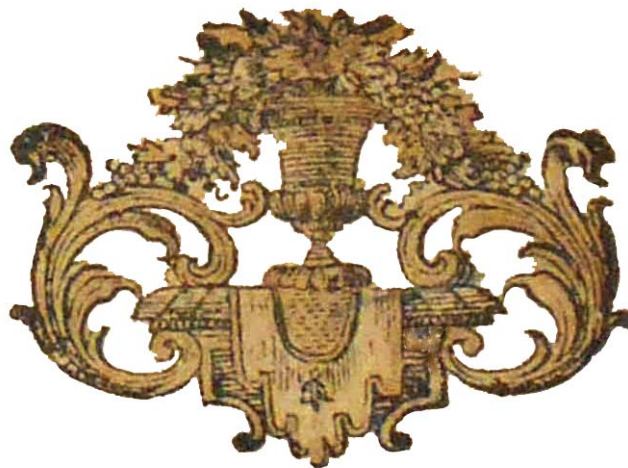
The theory and practice of restoration and conservation of cultural heritage, dominant before World War II, have been preserved, for practical reasons, immediately in the post-war new conditions. But this legacy had to respond to new ideas and needs. However, the absolute confidence either in experience or in Science, produced a conflict that only “the test of time” managed to extinguish, creating the right attitude, based on a deep understanding of the cultural object and its relations with the environment (including human activities). The author analyses almost the entire field of cultural heritage, from monuments and their decorative components to various artefacts, showing the gradual changes in the methods. The purpose of this presentation is to promote preventive and respectful attitude towards History Conservation, which can give us a better understanding of our own professions and can open a new perspective for those outside it.

Keywords: cultural heritage-restoration; cultural heritage-preservation; scientism; Empiricism; the theory and practice of restoration; the history of conservation.

Gelu Brîncoveanu. About the restoration of books and documents in a country side museum

The presentation brings to attention, from the perspective of memorial history, general aspects relating to the restoration of books and documents, activity undertaken in The Country side Museum “Teohari Antonescu” Giurgiu. Without a genuine laboratory, with a reduced specialised staff, the institution is managing valuable books and documents. Thus, thousands of pieces are waiting the interventions of restorers and an appropriate storage, in order to preserve them for the future generations. Though its own activities, but also due to the worthwhile collaborations, The Museum of Giurgiu managed, in the past 40 years, the restoration of precious cultural assets. A better allocation of the financial resources, of which the main credit release authority should take into account, but also an increased interest of internal management for the heritage book, could lead to the development of this field, vital for a Museum with an activity over eight decades.

Keywords: restoration - old books and documents; County Museum “Teohari Antonescu”; memorial history.

Résumés

Mirona Aftanache. Le caractère soutenable de la lecture, entre le livre imprimé et le document numérique

Exprimant l'opinion de l'auteur sur la «compétition» entre le livre imprimé et le livre numérique, dans le contexte des démarches qui visent la préservation des ressources naturelles, mais aussi les stratégies par lesquelles le texte touche effectivement le lecteur, l'essai se met à la recherche d'une solution pratique. L'auteure propose ainsi un exercice d'imagination sur la possibilité de réunir les spécificités du texte imprimé avec les spécificités du document numérique, sans perdre de vue le caractère soutenable de la lecture. En présentant quelques possibles concepts de supports de la lecture de l'avenir, l'article est une invitation adressée aux spécialistes du livre mais aussi aux spécialistes en logiciel d'obtenir une solution théorique capable de livrer une vraie solution pratique, en unifiant les caractéristiques de la lecture classique du livre aux performances de la lecture numérique. Il s'agit d'une solution simple et « juste » – satisfaisante aussi pour les écologistes – de ce problème complexe.

Mots-clés: livre imprimé; livre numérique; logiciel; supports du texte.

Cristina-Marta Ursescu. Les effets des spécifications standardisées sur la conservation des objets de musée se trouvant dans des collections mixtes

Parce que l'interaction chimique des matériaux organiques entre les collections patrimoniales et l'environnement représente un processus extrêmement complexe, on ne peut pas envisager fréquemment la conservation préventive. Tenant compte des niveaux de la stabilité chimique des polymères naturels se trouvant dans les documents, il faut que les conditions de stockage et d'exposition soient, en générale, un compromis entre toutes les spécifications concernant la conservation des matériaux différents. Malheureusement, à cause d'impropres interprétations, les règles classiques de conservation s'avèrent parfois très rigides. Au lieu de s'obstiner à maintenir les niveaux de la température, de l'humidité relative, de l'éclairage ou des polluants, les spécialistes pourraient utiliser avec plus de souplesse les normes en vigueur – un problème complexe qui doit tenir compte du contexte spécifique des collections mixtes.

Mots-clés: collections de patrimoine – normes de conservation; collections de patrimoine – normes de température; collections de patrimoine – normes d'humidité; collections de patrimoine – normes d'éclairage; polluants.

Aurelian-Cătălin Popescu. La nécessité de l'éducation en ce qui concerne la conservation préventive efficace des documents de bibliothèque

L'ampleur des dégradations survenues suite aux utilisations incorrectes des documents de bibliothèque nous a déterminé de systématiser dans cet article les plus fréquentes typologies de dégradations, tout en expliquant les causes et les modalités de les prévenir. Une analyse approfondie de ces aspects s'impose, d'autant plus que la prévention peut être réalisée plus facilement, par des mesures simples et avantageuses (tandis que les détériorations supposent des traitements coûteux et laborieux).

Mots-clés: conservation préventive; détériorations mécaniques; éducation du personnel; éducation des utilisateurs.

Rodica Florentina Oprețescu. Un Psautier [Psaltire] paru en 1818 se trouvant dans la Collection de livres anciens du Musée d'Olténie de Craiova. Restauration – Conservation

L'étude de cas présente les étapes de restauration d'un livre de 1816 appartenant au Musée d'Olténie de Craiova. L'auteur décrit les problèmes pathologiques posés auparavant par le volume et les interventions complexes subies par celui-ci pendant le processus de restauration. À la suite de l'identification des dégradations, ont été prises les décisions concernant les traitements nécessaires. L'intégrité et la fonctionnalité du livre étant regagnées après la restauration, on peut maintenant aborder le problème du stockage dans des bonnes conditions, afin que le document soit stabilisé et conservé à long terme.

Mots-clés: pathologie du livre; restauration – méthodes; conservation; Musée d'Olténie.

Claudia Condruz. Point de vue concernant la restauration d'une reliure de parchemin de XVIIème siècle

La valeur du fond de livres étrangers des Collections Spéciales de la Bibliothèque nationale de Roumanie (comprenant presque tous les auteurs classiques) est garantie par le grand nombre de reliures originales, par les volumes ayant des annotations, par les ex-libris qui rappellent les propriétaires successifs, etc. Parmi les volumes précieux de ces collections

on peut signaler un *colligatum* [des miscellanées] de XVIIème siècle (in-12°, reliure en parchemin beige) qui, avant la restauration, présentait beaucoup de dégradations physico-chimiques et biologiques, surtout au niveau de la reliure. L'article décrit l'état de conservation de ces miscellanées, tout comme le traitement suivi. Grâce à la restauration, l'intégrité physique, la fonctionnalité et l'esthétique du volume ont été regagnées.

Mots-clés: Bibliothèque nationale de Roumanie – collections spéciales; livre rare étranger – restauration; reliure de parchemin de XVIIème siècle – restauration.

Ghițescu Cristina. Considérations sur la restauration et la conservation de deux livres de Râmnic

Les Ménées [*Mineie*] ont été imprimés pour la première fois en roumain sous la coordination de l'évêque Chesarie de Râmnic (1776-1779), son démarche étant continué en 1780, après sa mort, par l'évêque Filaret. La version roumaine du texte s'appuie sur les traductions réalisées auparavant par le métropolitain Dosoftei, par Radu Greceanu et par l'évêque Damaschin. Les préfaces [predoslovii] des volumes incluent des commentaires concernant l'histoire des Roumains.

L'article parle sur deux exemplaires de *Minei pe Octombrie* [Le Ménéé du Mois d'Octobre] (1776) – la collection du Musée d'Olténie de Craiova et de *Minei pe Aprilie* [Le Ménéé du Mois d'Avril] (1780) – la collection de livres anciens de la Métropole d'Olténie – l'Archevêché de Craiova, récemment restauré. Au début du processus de restauration (corps du livre et reliure), les volumes se trouvaient dans un état de détérioration avancé, à cause des conditions de préservation impropres, de l'action des facteurs de dégradation physique, chimique et biologique, tout comme à cause de l'usure complexe, suite à l'utilisation prolongée.

Mots-clés: restauration – livre ancien; restauration – méthodes; restauration – étude de cas.

Gabriela Rotaru. Aspects concernant la restauration empirique d'un livre de patrimoine de XVIème siècle

Parmi les livres roumains anciens se trouvant dans les collections de la Bibliothèque nationale de Roumanie on peut mentionner un exemplaire du *Triode slavon* imprimé en 1578 (langue slavonne, lettres cyrilliques) par le diacre Coresi. Livre de culte, le *Triode* comprend les services concernant les trois grandes périodes de l'année liturgique. Pendant l'examen minutieux et les rapports d'analyse physique-chimique et biologique du volume, on a pu identifier une ancienne restauration empirique qui a provoqué des graves détériorations, à la fois au niveau de la reliure et du corps du livre. Par conséquent, la décision de restauration intégrale du volume s'est imposée. L'article présente en détail la procédure de restauration proposée et avisée par la Commission de Restauration de la Bibliothèque nationale de Roumanie, ayant comme l'objectif la préservation au long terme de ce livre précieux.

Mots-clés: Triode; description morphologique; méthodologie de restauration; corps du livre; méthodologie de restauration – reliure du livre.

Oana-Mihaela Căpățînă. Aspects concernant la restauration des parchemins de XIXème siècle

L'article présente les étapes de restauration des deux manuscrits originaux de XIXème siècle, sur parchemin, qui appartiennent au Musée d'Histoire de Moldavie [Moldova] de Jassy [Iași], en offrant des informations sur la méthodologie utilisée pendant la fabrication du parchemin (le support du texte) et en mettant en évidence les principales différences entre le parchemin et le cuir. Avant la restauration, les deux documents – *Divanul Apelativ al Țării de Sus, din Principatul Moldovei* [La Cour d'appel du Haut-Pays de la Principauté de la Moldavie] et *l'Acte* [Hrisov] *signé par le Prince Régnant de Moldavie, Mihail Grigorie Sturza* – avaient subi des dégradations physico-chimiques (rigidité jusqu'à la kératinisation des cellules molles de l'épiderme, ondulations, déformations, etc.) et aussi biologiques (attaque entomologique). Mettant en revue les résultats des analyses faites par la méthode Micro Hot Table (MHT) – concernant les valeurs de température de contraction du matériau-support – et le tableau des dégradations, l'article présente en détail la procédure et les interventions de restauration utilisées sur les deux documents qui ont été ainsi restaurés et sauvés à long terme.

Mots-clés: restauration – parchemin du XIXème siècle; parchemin – facteurs de dégradation; parchemin – types de nettoyage.

Valentina Albei, Ovidiu Moș. Restauration d'un document émis en 1632, pendant le deuxième règne d'Alexandre Iliăș

L'article présente les étapes de restauration d'un document qui se trouve dans les Collections Spéciales de la Bibliothèque nationale de Roumanie: un acte émis par l'Assemblée [Divanul] de la Moldavie, le 22 juin 1632, pendant le deuxième règne d'Alexandru Iliăș (document à l'encre rouge, présentant le sceau royal). Après quelques informations historiques et thématiques concernant le document, les auteurs décrivent la procédure de restauration appliquée. À cause de sa vieillesse et des conditions impropres de conservation à travers le temps, le document se trouvait dans un état de dégradation

avancé – extrêmement fragilisé, avec de nombreuses pertes de matériau-papier. La restauration a rendu l'intégrité et la fonctionnalité du document, sa vie étant prolongée à long terme.

Mots-clés: restauration – document historique ancien; conservation – détériorations du papier; collections spéciales – Bibliothèque nationale de Roumanie.

Vasile Deac, Ionela Burz, Alexandru Deac. Recherches concernant l'utilisation de l'oxyde de magnésium dans les traitements de désacidification des collections info-documentaires des bibliothèques, des archives et des musées.

Étude de cas

L'article représente un extrait d'un rapport concernant *La recherche, l'expérimentation et l'utilisation dans le laboratoire des produits naturels ayant des effets notables dans le traitement de désacidification des collections sur papier* – projet scientifique concernant les étapes de développement et d'application de lignes technologiques écologiques propres concernant la désacidification des documents sur papier qui se trouvent dans les bibliothèques, les musées et les archives. Expérimenter les produits naturels présents dans des structures chimiques pures ou dans des structures composites (structures-mélange) et, par conséquent, obtenir des formules chimiques stables du produit constituent la première étape de ce projet, par laquelle plusieurs produits jouant un rôle important dans la déstabilisation de l'ion d'hydrogène peuvent être testés.

Mots-clés: papier – désacidification; recherche – structures chimiques; bibliothèques; musées; archives.

Flavian Nica. Utilisation des enzymes dans la restauration des documents

À cause de la fragilité des documents ou des adhésifs périmés, l'action d'enlever les taches, les dépôts ou les bande papier utilisées pour compléter et pour consolider, tout comme l'action de décoller des pages de garde s'avèrent parfois très difficiles dans le domaine de la restauration des documents. Par leur action envers le substrat, les enzymes amylolytiques et protéolytiques sont capables de hydrolyser les adhésifs, ce qui permet la restauration sans périliser l'intégrité du document. Les mêmes enzymes peuvent être utilisées pour obtenir une catégorie d'adhésifs plus adéquats à la restauration.

Mots-clés: enzymes; traitement enzymatique; hydrolyse; restauration.

Lucian Dogan. Méthodes d'identification les reliures originaires

Pendant ses interventions spécifiques, surtout dans le cas où ses premières opérations supposent le décollage de la couverture et le débrogage des cahiers, le spécialiste en conservation-restauration peut observer et analyser un certain nombre d'aspects concernant les interventions effectuées sur le plat, le corps du livre et les gardes de couleur. Le spécialiste peut ainsi utiliser – du point de vue théorique et pratique – ces détails techniques dans l'identification des reliures originaires des livres. En sa qualité de restaurateur de livres, l'auteur offre une synthèse sur les plus importants repères techniques et stylistiques, accompagnés par des images révélatrices, capables de confirmer ou d'infirmer la présence des interventions anciennes sur les reliures des livres.

Mots-clés: reliure originaire – méthodes d'identification; reliure – reconsolidation.

Adriana Dumitran. Documents précieux se trouvant dans le Cabinet de photographies de la Bibliothèque nationale de Roumanie. Les ferrotypies

Images positives imprimées directement sur métal, les ferrotypies sont assez rares dans les collections photographiques. La juste identification de ceux-ci et les différences entre ceux-ci et l'autre catégorie d'images positives imprimées directement sur métal – le daguerréotype – peuvent être réalisées seulement en parcourant les étapes suivantes: historique du document, observation directe de la façon par laquelle l'image a été obtenue, dimensions, matériels auxiliaires, sujet de l'image. L'illustration de l'article et l'analyse qu'il propose s'appuient sur les ferrotypies qui se trouvent dans le Cabinet de photographies de la Bibliothèque nationale de Roumanie.

Mots-clés: art photographique; ferrotypie; dégradations spécifiques des ferrotypies.

Roxana Diaconu. La carte de l'Europe dans la vision d'Ortelius

L'article a comme sujet la remarquable activité du cartographe Abraham Ortelius, le créateur du premier atlas moderne – *Theatrum Orbis Terrarum*. Publié dans une première édition en 1570, réédité plusieurs fois jusqu'en 1612 (28 éditions), cet atlas est devenu un ouvrage de référence pour de nombreux spécialistes. Malgré qu'il n'ait pas pu livrer une image exacte du monde dès sa première édition, Ortelius a stimulé la science cartographique de son époque. Parmi les œuvres éditées par Ortelius on peut signaler les deux cartes de l'Europe: *Evropam, Sive Celtica Veteram* et *Europa*, la première

concernant l'époque antique et l'autre – la période moderne. Les deux œuvres ont été gravées en cuivre, imprimées sur papier de bonne qualité ; quelques pages en aquarelle. La restauration de celles-ci devrait tenir compte de la technique utilisée.

Mots-clés: Abraham Ortelius – cartographie; Theatrum Orbis Terrarum – atlas; carte du monde; carte – Europe; Parergon – atlas ancien; Parergon – gravure.

Rodica Nițoiu. Les filigranes des collections de la Bibliothèque Centrale Universitaire «Eugen Todoran»

La science du filigrane est définie comme discipline historique spéciale visant l'étude du dessin linéaire fixé sur papier, pendant sa fabrication. La recherche a eu comme objectifs la datation et la provenance du papier, l'historique de la qualité du papier et du format, mais aussi les détails du dessin, ceux-ci contribuant à la datation des manuscrits, des documents et des imprimés sans date de parution. L'article propose un historique sur les filigranes, présente en détail la fabrication des filigranes, en accompagnant les explications par des filigranes se trouvant dans les collections de la Bibliothèque Centrale Universitaire «Eugen Todoran» de Timișoara.

Mots-clés: filigrane; papier manuel ancien; manuscrit; datation – document ancien.

Rodica Antonescu. Empirisme et Scientisme dans le contexte européen d'après-guerre

La théorie et la pratique de la restauration et de la conservation du patrimoine culturel, dominantes avant la seconde guerre mondiale, continuent après-guerre, par des raisons pratiques. Ce patrimoine culturel devrait répondre aux nouvelles théories et aux nouvelles besoins. La complète confiance, soit dans l'Expérience, soit dans la Science, a généré un conflit que seulement le temps a réussi l'éteindre, s'installant finalement une attitude juste, fondée sur une compréhension approfondie de l'objet culturel et de ses rapports avec l'environnement (y compris avec les activités humaines). L'auteur met en revue presque tout ce que suppose le patrimoine culturel, à partir des monuments et des éléments décoratifs jusqu'aux artefacts divers, en présentant les changements progressifs des méthodes, en encourageant la conservation préventive et le respect envers l'histoire de la conservation, en offrant une meilleure perspective pour les professionnels mais aussi pour les non-professionnels.

Mots-clés: conservation – histoire; scientisme; empirisme; héritage culturel – restauration; théorie et pratique de la restauration; histoire de la conservation.

Gelu Brîncoveanu. Sur l'activité de restauration de livres et des autres documents dans un musée de province

L'article met en évidence les aspects généraux concernant l'activité de restauration de livres et des autres documents du Musée Départemental «Teohari Antonescu» de Giurgiu. Malgré qu'il ne bénéficie pas d'un vrai laboratoire et qu'il est confronté avec une sévère réduction du personnel de spécialité, ce musée détient dans ses collections des documents précieux – des milliers d'objets qui ont besoin de la restauration et d'une conservation adéquate, pour être ainsi préservés au bénéfice des futures générations. Par des démarches individuelles, mais aussi par la collaboration avec des institutions importantes, le Musée de Giurgiu a réussi, pendant les derniers 40 années, de restaurer une bonne partie de ses biens culturels précieux. Une meilleure allocation des ressources financières – dont l'ordonnateur principal de crédits devrait tenir compte – mais aussi l'accent posé par le management interne sur les livres de patrimoine pourraient assurer le développement dans ce domaine qui s'avère vital pour ce musée comptant plus de huit décennies d'activité.

Mots-clés: restauration – livre ancien; restauration – documents; Musée Départemental «Teohari Antonescu»; histoire mémorielle.